

บทที่ 2

สรุปสาระสำคัญจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย (2541) ได้กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบและประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยเกณฑ์ทั้งสิ้น 9 เกณฑ์หลักและได้แบ่งเกณฑ์หลักเหล่านี้ออกเป็นหัวข้อย่อยๆ เพื่อง่ายต่อการดำเนินการ คือ

เกณฑ์ที่ 1 : ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินงาน

1. ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์
2. แผนงาน
3. การประเมินแผนงานและโครงการ

เกณฑ์ที่ 2 : การเรียนการสอน

1. หลักสูตร
2. อาจารย์
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. นักศึกษา
5. การวัดและประเมินผล
6. ปัจจัยเกื้อหนุน

เกณฑ์ที่ 3 : กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา

1. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนิสิตนักศึกษา
2. ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา
3. การให้บริการแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ

เกณฑ์ที่ 4 : การวิจัย

1. นโยบาย แผนงาน และระบบสนับสนุนการวิจัย
2. ทรัพยากรเพื่อการวิจัย
3. ผลงานการวิจัย

เกณฑ์ที่ 5 : การบริการทางวิชาการแก่สังคม

1. วัตถุประสงค์และแผนงาน
2. การดำเนินงาน

เกณฑ์ที่ 6 : การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1. วัตถุประสงค์และแผนงาน
2. การดำเนินงาน

เกณฑ์ที่ 7 : การบริหารและจัดการ

1. โครงสร้างและระบบการบริหาร
2. อำนาจหน้าที่ของบุคลากร
3. ระบบการคัดเลือกบุคลากร
4. ระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ
5. การมีส่วนร่วมในการบริหาร

เกณฑ์ที่ 8 : การเงินและงบประมาณ

1. แหล่งเงินงบประมาณ
2. การจัดสรรและการตรวจสอบ

เกณฑ์ที่ 9 : ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

1. การประกันคุณภาพภายใน
2. การประกันคุณภาพภายนอก

เนื่องจากอาจารย์และผู้บริหาร เป็นบุคลากรที่สำคัญในการทำประกันคุณภาพการศึกษาทั้งในแง่ของการเป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้ถูกประเมิน จากการศึกษาถึงข้อกำหนดเกณฑ์ต่างๆ ทั้ง 9 เกณฑ์นี้บางเกณฑ์จะเกี่ยวข้องกับอาจารย์และผู้บริหารโดยตรง และมีบางเกณฑ์เป็นผลจากการปฏิบัติงานของอาจารย์และผู้บริหารของสถาบันการศึกษานั้น ๆ ดังนั้นในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพิ่มสะสมงานอาจารย์ จัดเป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญในการทำประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบแบบแผน

สำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ (2543) โดยคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางมหาวิทยาลัยพายัพ ได้กำหนดรูปแบบและสาระของแฟ้มสะสมงานอาจารย์ เป็นรูปเล่ม โดยให้อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยพายัพ ได้ทำการเขียนบันทึกข้อมูล ในด้านของประวัติส่วนตัว และภาระงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละปีการศึกษา พร้อมทั้งคู่มือประกอบในการเขียนบันทึกข้อมูลในแฟ้มสะสมงานอาจารย์ เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนบันทึก และเป็นมาตรฐานของมหาวิทยาลัยพายัพ ในการประกันคุณภาพการศึกษา

วารินทร์ สิ้นสูงสุด(2542) ได้ทำการรวบรวมเอกสารที่ใช้ประกอบการบรรยาย การฝึกอบรม เพื่อเผยแพร่สำหรับวิทยากร-นักฝึกอบรมในเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดทำประกันคุณภาพการศึกษา ตามข้อกำหนดของทบวงมหาวิทยาลัย โดยทบวงมหาวิทยาลัย ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

โดยอาจารย์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพ ในการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า อาจารย์ ไว้คือ ผู้ทรงคุณวุฒิในทางวิชาการหรือวิชาชีพ ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบันในทุกๆ ด้าน คือ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อาจารย์เป็นสัญลักษณ์ของสถาบันในเรื่องความเป็นนักวิชาการ ความเป็นครู และการสร้างสรรค์ทางวิชาการ อาจารย์ต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างดี สนับสนุนแก้ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น มีความสุขกับการสร้างสรรค์พัฒนาคนและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ และได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในแง่ของระบบการคัดเลือกอาจารย์ ระยะเวลาทดลองงาน การปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ ระบบอาจารย์พี่เลี้ยง(mentor) การมอบหมายภาระงานและพันธกิจของอาจารย์

ในส่วนองงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2541) ได้มีการกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2541 มีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติงาน ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา แนวปฏิบัติในการควบคุมปัจจัยและแนวทางการประเมินปัจจัย โดยกำหนดแนวปฏิบัติและมาตรฐานของแต่ละปัจจัยทั้ง 15 ปัจจัย เพราะการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นภาพรวมของการปฏิบัติงานที่มีแบบแผน

และเป็นระบบ มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพ ภาระหน้าที่ รูปแบบ-หลักการของแบบประเมินและกำหนดความหมายของ ผู้บริหารและอาจารย์ ในการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2540) ได้อธิบายถึงเพิ่มสะสมงานครู ในส่วนของวัตถุประสงค์ ลักษณะของเพิ่มสะสมงาน สาระของเพิ่มสะสมงานรวมถึงการประเมินเพิ่มสะสมงาน ซึ่งพิจารณาถึง งานที่เจ้าของเพิ่มจัดทำเอง(เช่น แผนการสอน) งานที่สะท้อนการสอน(เช่น ผลงานของนักเรียน นักศึกษา) และงานจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง (เช่น การประเมินจากผู้บริหาร) พร้อมทั้งยกตัวอย่างในแต่ละกรณีประกอบ

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2541) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบเพิ่มสะสมงานจากประเทศอเมริกา และทำการดัดแปลงรูปแบบเพิ่มสะสมงานให้เหมาะสมกับลักษณะการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งรูปแบบเพิ่มสะสมงานที่ดัดแปลงนั้น มักขึ้นอยู่กับนักวิชาการแต่ละท่าน แต่โดยส่วนรวมแล้ว สาระในเพิ่มสะสมงานมักมุ่งเน้นถึงข้อมูลสำคัญในการพัฒนาเป็นหลัก และอธิบายถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเพิ่มสะสมผลงาน และการนำเพิ่มสะสมผลงาน มาใช้ในการเรียนการสอนของประเทศไทย ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากองค์การสหประชาชาติ โครงการทดลองใช้กับโรงเรียน จำนวน 10 โรงเรียนในจังหวัดกระบี่ ระหว่างปี พ.ศ. 2537-2540 และในปี พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้นโยบายปฏิรูปการศึกษา เพื่อบรรลุความเป็นเลิศทางการศึกษาภายในปี พ.ศ. 2550 โดยเน้นปฏิรูป 4 ด้านคือ

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
4. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา

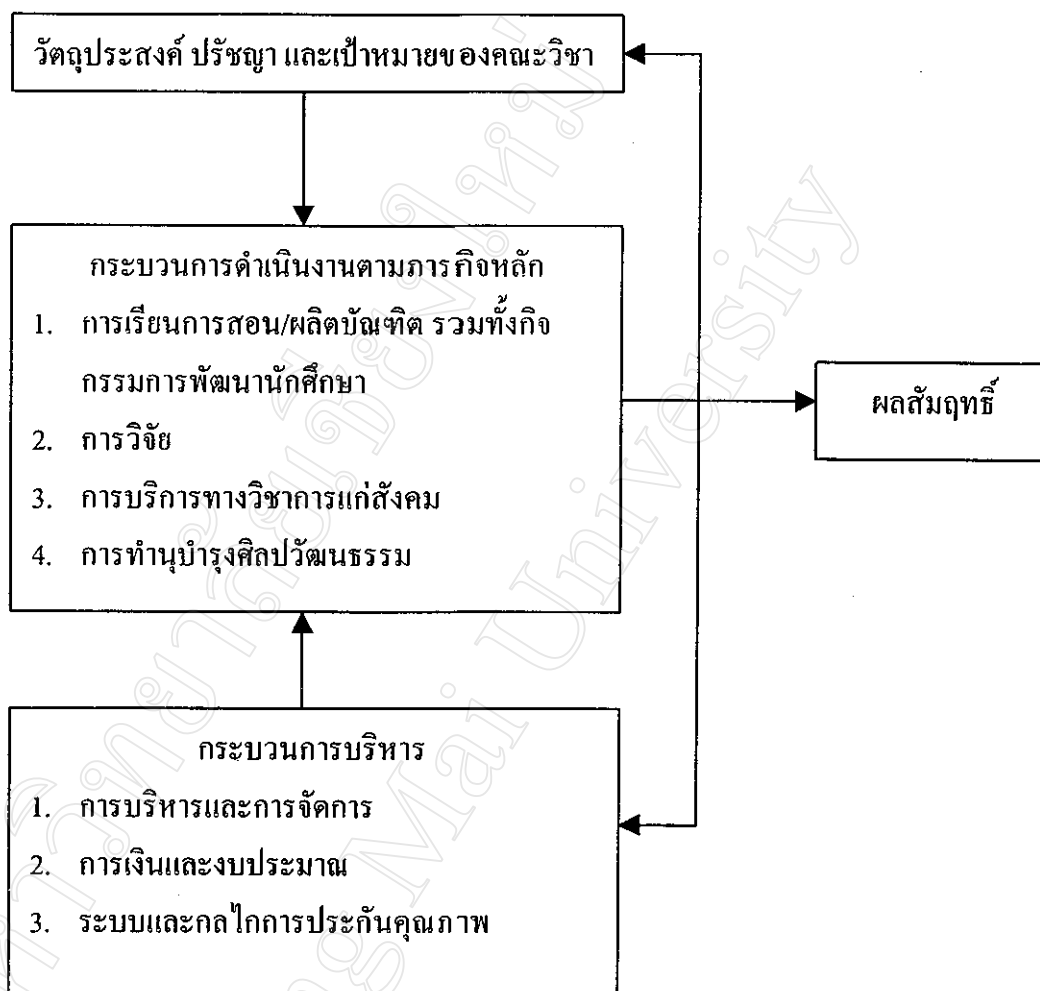
มีผู้ให้คำนิยามความหมายของ Portfolio ไว้หลายท่านด้วยกันทั้งในส่วนของนักวิชาการ กรมวิชาการ และทบวงมหาวิทยาลัย ในส่วนของการค้นคว้าแบบอิสระนี้ ขอยึดถือตามความหมายของทบวงมหาวิทยาลัย ในการนิยามและสาระของเพิ่มสะสมงาน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำให้สอดคล้องกับหน่วยงานที่ทำการพัฒนา

ฝ่ายนวัตกรรมการศึกษา สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.) ได้พัฒนาเพิ่มเติมแบบ

สำหรับนักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนางานและการประเมินโดยจัดทำเป็นรูปแบบประกอบด้วยเพิ่มสะสมงานของนักเรียน เพิ่มผลงานครู และเพิ่มผลงานผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งตัวแบบดังกล่าว แสดงข้อมูลและการประเมิน ที่สามารถนำมาประยุกต์และเปรียบเทียบกับเพิ่มสะสมงานรูปแบบอื่น ๆ ได้

ศุวิทย์ มูลคำ (2542) ได้ศึกษา ค้นคว้าและเรียบเรียง เนื้อหาสาระในส่วนทฤษฎี หลักการ รวมทั้งการนำวิธีการและประสบการณ์ในการปฏิบัติจริง จากการเข้าร่วมสัมมนา ฝึกอบรม มาเป็นแนวทางในการจัดทำเพิ่มสะสมงานที่สามารถปรับใช้กับเพิ่มสะสมงานของสำนักงาน หน่วยงานต่าง ๆ ได้ตามเหมาะสม โดยกล่าวถึงความรู้เบื้องต้นของเพิ่มสะสมงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานตามสภาพจริง แนวทางการจัดทำเพิ่มสะสมงานครู และตัวอย่างเพิ่มสะสมงานครู ซึ่งประกอบด้วยการจัดเก็บข้อมูลประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน ประวัติการฝึกอบรมสัมมนา ประวัติการศึกษาดูงาน และประวัติการสอน

และในส่วนของสำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ (2542) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก โดยอ้างอิงตามหลักและเกณฑ์ข้อกำหนดของ ทบวงมหาวิทยาลัย การพัฒนาระบบประกันคุณภาพทำการเลือกพัฒนาระบบที่เหมาะสม กับลักษณะของสถาบันเป็นหลักและเป็นระบบที่สามารถตรวจสอบ อ้างอิงได้ มีความเป็นสากลโดยทางสำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ ได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ในกระบวนการดำเนินงานภารกิจหลัก ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทางสำนักประกันคุณภาพการศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลและรูปแบบการจัดทำเอกสารเพิ่มสะสมงานอาจารย์ โดยให้อาจารย์เขียนบันทึกข้อมูลของตนเองในเพิ่มสะสมงานที่ สำนักประกันคุณภาพได้จัดรูปแบบไว้และมอบหมายให้ในตอนต้นปีการศึกษา ในปัจจุบันนี้ทางสำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพได้มีนโยบายการจัดทำระบบสารสนเทศ สำหรับเพิ่มสะสมงานอาจารย์ขึ้นเพื่อเป็นโครงการนำร่องที่จะพัฒนารูปแบบสารสนเทศอื่นที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาระบบสารสนเทศที่ทางสำนักประกันคุณภาพได้รับผิดชอบ